

28-11-2024

MDR-2024-00013

Bodil Egelund Christensen

Referat fra møde i Udvalget for Regional Udvikling og EU 2022-2026 (URE) den 22. november 2024 kl. 10.00-14.00

Deltagere: Anders G. Christensen
Peder Key Kristiansen
Brian Høier
Christine Dal Thrane
Felex Pedersen
Hanne Roed
Helle Laursen Petersen
Jette Buhl
Karsten Uno Petersen
Martin Schmidt Konradsen
Michael Nielsen
Tage Leegaard

Afbud: Lars Erik Hornemann
Henrik Qvist
Henrik Gottlieb Hansen
Bent Graversen

Gæster:

Allan Kortnum, formand for Danske Erhvervsskoler og -
Gymnasier – Ledernes bestyrelse
Mie Hovmark, chefkonsulent og teamleder, Danske
Erhvervsskoler og -Gymnasier

Deltagere fra sekretariatet: Lotte Holten
Pia Mulvad Reksten (punkt 3-5)
Morten Brønnum Andersen og Malthe Rosenkvist
Andersen (punkt 6)
Asger Andreasen (punkt 7)
Lone Vingtoft (referent)

Indholdsfortegnelse

1 (Offentlig) Formandens meddelelser	4
2 (Fortrolig)	6
3 (Offentlig) Status for ny ungdomsuddannelse - epX	7
4 (Offentlig) Drøftelse med Allan Kortnum om epX.....	12
5 (Offentlig) Regionernes overtagelse af kapacitetsfastsættelse på de gymnasiale uddannelser	15
6 (Fortrolig)	17
7 (Offentlig) EU-Kommissionens politiske pejlemærker for 2024-2029	18
8 (Offentlig) Gensidig orientering	22
9 (Offentlig) Næste møde og eventuelt	25

1 (Offentlig) Formandens meddelelser

Bodil Egelund Christensen
EMN-2024-00005

Resumé

Under dette punkt giver formanden aktuelle orienteringer.

Indstilling

Det indstilles,
at udvalget tager orienteringerne til efterretning.

Sagsfremstilling

Under punktet orienterer formanden om aktuelle sager. På dette møde forventes bl.a. en orientering om:

a. Referat af udvalgets møde den 13. september 2024

Et udkast til referat fra udvalgets møde den 13. september 2024 blev frigivet i dagsordenssystemet FirstAgenda den 23. september 2024. Der indkom ingen bemærkninger inden for en uge efter udsendelsen, hvorfor referatet ansås som godkendt den 1. oktober 2024.

b. Status for Regionsudvalgets udtalelse om Interreg-programmer i den nye EU-budgetperiode

Karsten Uno Petersens udtalelse i EU's Regionsudvalg om regionernes ønsker til 'EU's Interreg-programmer efter 2027' blev enstemmigt vedtaget på et fagudvalgsmøde i september 2024 og vedtages endeligt på Regionsudvalgets plenarforsamling den 20. november 2024. Interreg-programmerne er vigtige for regionernes internationale samarbejde og muligheden for at hente EU-midler hjem til Danmark. De seneste 10 år har regionerne medvirket til, at Danmark hvert år har hjemtaget 224 mio. kr. om året fra Interreg-programmerne.

c. Regionsudvalgets eksterne præsidiemøde i Danmark i forbindelse med det danske EU-formandskab i 2. halvår af 2025

Danske Regioners bestyrelse har godkendt, at den danske delegation i det Europæiske Regionsudvalg – dvs. i praksis Danske Regioner og KL - kan være værter for et såkaldt eksternt præsidiemøde i Danmark i forbindelse med, at Danmark har EU-formandskabet i andet halvår af 2025. Mødet holdes over to dage og indeholder, udover selve præsidiemødet, en officiel middag, en studietur eller en halvdagskonference.

De eksterne præsidiemøder giver mulighed for at drøfte prioriteringerne for EU-formandskabslandet og sætte fokus på de emner, som er vigtige for regioner og kommuner i det pågældende land. Formålet med mødet i Danmark er således at sætte fokus på de EU-emner, som er vigtige for danske regioner og kommuner.

Danske Regioner, KL og Det Europæiske Regionsudvalg deles om udgifterne til afholdelsen af arrangementet. Sekretariatet har afsøgt forskellige konferencefaciliteter. Valget er faldet på konferencefaciliteterne på Hotel Marienlyst i Helsingør. Faciliteterne her lever op til ønsker og krav om beliggenhed med nem transport til en stor lufthavn (Københavns Lufthavn), gerne udenfor hovedstaden, overnatningsmuligheder, størrelsen på konferencesal og tilstødende mødelokaler.

Det to-dages møde holdes den 18.-19. september 2025, og sekretariatet vurderer, at udgifterne for hhv. Danske Regioner og KL vil kunne holdes under 400.000 kr.

Økonomi

Ingen bemærkninger

Sekretariatets bemærkninger

Ingen bemærkninger

Kommunikation

Ingen bemærkninger

Beslutninger:

URE 22-11-2024

Udvalget tog orienteringerne til efterretning.

Bilag

2 (Fortrolig)

EMN-2023-01152

3 (Offentlig) Status for ny ungdomsuddannelse - epx

Pia Mulvad Reksten
EMN-2024-00246

Resumé

Regeringen har fremlagt et forslag til en omfattende reform af uddannelseslandskabet. En ny gymnasieuddannelse epx (erhvervs- og professionsrettet eksamen) skal bane vejen for, at flere unge tager en erhvervsuddannelse som social- og sundhedsassistent og professionsuddannelser som sygeplejerske, radiograf eller bioanalytiker. Ambitionen er, at uddannelsesinstitutionerne i flere byer end i dag skal samles (på én eller flere lokaliteter), så de bliver tværfaglige ungdomsuddannelsesinstitutioner, hvor elever på forskellige uddannelser har fælles sociale aktiviteter og stærke faglige miljøer. Der er endnu ikke indgået en politisk aftale om reformen.

Indstilling

Det indstilles,

at udvalget tager sagen til efterretning og eventuelt drøfter, hvordan regionerne kan bidrage til udvikling og konsolidering af det nye uddannelseslandskab frem mod 2030.

Sagsfremstilling

Regionernes rolle

Børne- og undervisningsministeren har ved flere lejligheder tilkendegivet, at regionerne får en vigtig rolle ift. at sikre bred uddannelsesdækning og geografisk distribution af den nye ungdomsuddannelse epx. Uddannelsesreformens hovedelementer beskrives nærmere nedenfor.

Reformudspillet 'Forberedt på fremtiden V - Flere i gymnasiet' indebærer en stor opgave med at forberede det nye uddannelseslandskab, så institutionerne i 2030 står klar til at modtage de unge på den nye uddannelse. Dvs. at forberedelsesarbejdet forventes at gå i gang, så snart reformen er vedtaget.

På den baggrund tiltrådte Danske Regioners bestyrelse den 10. oktober 2024 en position for ungdomsuddannelsesreformen, som tager udgangspunkt i regionernes eksisterende opgave med uddannelsesdækning.

Regionerne påtager sig gerne opgaven med at sikre bred distribution af den nye ungdomsuddannelse og facilitere samarbejde mellem institutioner,

herunder udvikling af campus. Det indebærer bl.a., at der bør oprettes puljer, som regionerne kan prioritere til særligt udfordrede gymnasier for at understøtte initiativer, som styrker institutionernes attraktivitet (se uddybet position i bestyrelsesmandatet, som er vedlagt som bilag).

Danske Regioner vil arbejde for, at regionerne inddrages tæt i udviklingen af institutionslandskabet.

Formandskabet har den 5. november 2024 sendt brev til børne- og undervisningsministeren for at markere, at regionerne er klar til at bidrage, når der er indgået en politisk aftale.

Det forventes, at det bliver en politisk rammeaftale om reformens hovedlinjer. Dernæst bliver der formentlig et politisk forløb og forhandlinger om bl.a. voksenuddannelse, 10. klasse og specialundervisning. Med udgangspunkt i aftalerne vil forberedelserne og modningen af uddannelseslandskabet frem mod 2030 gå i gang. Heri kan regionerne spille en rolle bl.a. ift.:

Uddannelsesdækning og forberedelse af uddannelseslandskabet

Regioner kan bidrage med facilitering af dialog og samarbejde for at understøtte nye institutionssamarbejder.

Regioner kan være med til at udpege institutioner, hvor den nye epx skal udbydes, under hensyntagen til uddannelsesdækning, adgang til værkstedsfaciliteter og lærerkompetencer ift. praktisk undervisning mv. Selve placeringen af epx på institutioner vil formentlig ske via et udbud, hvor regionerne er indstillingsberettigede lige som i dag ift. Desuden kan regionerne evt. få en rolle ift. at iværksætte lokale pilotprojekter eller forsøg, inden den fulde indfasning af nye gymnasieuddannelser i 2030.

Elevfordeling og kapacitet

Det nævnes i reformudspillet, at der skal udvikles en konkret elevfordelingsmodel, som tilpasser elevsammensætning i de få områder, som oplever faglige, pædagogiske eller sociale udfordringer. Det forventes, at epx vil blive omfattet af elevfordeling efter samme model som de øvrige gymnasieuddannelser. Det er indtrykket, at ministeren vil foreslå en model med lokale handlemuligheder for at modvirke dels skæv elevfordeling, dels sikre bred uddannelsesdækning (jf. Danske Regioners forslag til en "værktøjskasse" med regionalt forankrede redskaber til elevfordeling).

Uddannelsesreformens hovedelementer

Regeringen foreslår i udspillet 'Flere i gymnasiet,' at der etableres en ny praksis- og professionsrettet gymnasieuddannelse epx, så der fremover er

tre ungdomsuddannelser; stx (alment gymnasium); hhx (handelsgymnasium) og epx.

Udspillet skal ses i sammenhæng med en reform af professionsbachelor- og erhvervsakademiuddannelserne, som bl.a. skal tage hånd om den faldende søgning og det store frafald på velfærdsuddannelserne.

Den nye gymnasieuddannelse epx skal kombinere det boglige og det praktiske. Epx er for dem, der gerne vil rette fokus mod en praksisrettet uddannelse, men som ikke er klar til at træffe uddannelsesvalget direkte efter folkeskolen.

Regeringen vurderer, at 60 procent af epx-eleverne vil vælge et toårigt epx-forløb, som giver adgang til at fortsætte på en erhvervsuddannelse, et erhvervsakademi eller visse professionsuddannelser, fx radiograf eller bioanalytiker. Andre professionsuddannelser, som lærer og sygeplejerske, kræver et ekstra overbygningsår, så epx-uddannelsen samlet tager tre år. Endelig er det muligt at tage en udvidet fagpakke på yderligere seks måneder, der giver adgang til de akademiske bacheloruddannelser på universitetet.

Oprettelsen af epx betyder, at regeringen vil afskaffe 10. klasse, hf, gf1 på eud, og eux samt muligvis integrere htx som en studieretning på stx. Fremover vil nogle institutioner, som i dag er et VUC, kunne udbyde voksenuddannelser og gymnasiale enkeltfag, men uden at udbyde hf. Et 10. skoleår vil fremover kunne tages på en efterskole uden mulighed for at gå til en adgangsgivende eksamen.

De nuværende institutionslove skal skrives sammen til én fælles institutionslov, hvor alle institutioner får mulighed for at blive godkendt til at udbyde alle ungdoms- og voksenuddannelser ud fra fagligt fastsatte vurderingskriterier.

Placering af epx

Regeringen har en ambition om, at den nye uddannelse skal findes i 87 byer over hele landet for at sikre, at epx er tilstrækkeligt geografisk udbredt til også at være et attraktivt uddannelsesstilbud i yderområder, hvor ungdomsårgangene er faldende. De eksakte steder/institutioner er ikke udpeget.

Epx vil blandt andet blive udbudt på skoler, der i dag udbyder hhx, htx eller erhvervsuddannelser, herunder landbrugsskoler og social- og sundhedsskoler. Disse skoler har overordnet de mest egnede rammer til at rumme epx med værksteder, faglokaler, simulationsrum, mv. Epx kan også blive placeret på samme institution som stx. Det kan understøtte en bred geografisk dækning af epx og bæredygtige institutioner med stærke ungemiljøer i mindre byer.

Desuden kan samplacering af epx og stx i de store byer nogle steder medvirke til at sikre en mere balanceret elevsammensætning.

Ifølge Danske Erhvervsskoler og -Gymnasier udbydes der erhvervsrettede uddannelser på 259 adresser på landsplan:

- GF1 udbydes på 191 adresser (grundforløb)
- GF2 udbydes på 212 adresser (grundforløb)
- Hovedforløb udbydes på 190 adresser
- Hhx og/eller htx udbydes på 91 adresser

Regeringens vision er, at stx og epx i det nye uddannelseslandskab skal have samme geografiske tilgængelighed, som stx har i dag.

Regionerne har gode erfaringer med at facilitere samarbejder på tværs af uddannelser og understøtte udviklingen af campusmiljøer og attraktive faglige og sociale unge-fællesskaber. Der er mulighed for at bygge videre på de campus, der allerede eksisterer. Fx optræder 28 af de 29 campus-lokationer, som indgår i Danske Regioners campus-overblik fra 2023, på regeringens illustrative kort over steder, der kan komme til at skulle huse et epx-udbud.

I flere af de byer som fremgår af regeringens illustrative kort, udbydes der i dag ikke eud, hhx eller htx: Brønderslev, Dronninglund, Støvring, Bjerringbro, Tørring, Middelfart, Sønderød, Ringe, Sorø, Helsingør, Frederiksværk, Hørsholm samt et par steder mere i Storkøbenhavn.

Økonomi

Der afsættes 4,8 milliarder kroner til at implementere epx-uddannelsen over de næste 6 år, og fem milliarder kroner om året til at drive uddannelsen, når den er fuldt indfaset. Der forventes således være 0,6 mia. kr. årligt i perioden 2027-2034 til at implementere epx og omlægge uddannelses- og institutionslandskabet.

Der lægges bl.a. op til, at institutioner, afdelinger og uddannelsesudbud opdeles og fusioneres til større enheder for at understøtte et bæredygtigt elevgrundlag og et socialt attraktivt ungemiljø. Målet er samle tilbuddene inden for samme by. Regeringen lægger op til at afsætte finansiering til at understøtte uddannelsesinstitutioner og uddannelsesudbud i nogle af de mindre byer.

Sekretariatets bemærkninger

Ingen bemærkninger

Kommunikation

Ingen bemærkninger

Beslutninger:

URE 22-11-2024

Pia Mulvad Reksten orienterede om status for processen, idet børne- og undervisningsminister Mattias Tesfaye har givet udtryk for, at han forventer at kunne indgå en rammeaftale i løbet af vinteren. En rammeaftale forventes at indeholde kriterier for, hvad der skal til, for at uddannelsesinstitutioner får adgang til at søge om/udbyde epx-uddannelsen. Der vil herefter blive udarbejdet en samlet ny institutionslovgivning, der bl.a. vil beskrive regionernes rolle. Antageligt vil der også blive mulighed for at igangsætte forsøg og udviklingsarbejde, når lovgivning falder på plads. Udvalget bakkede op om, at regionerne bidrager til at udvikle og konsolidere det nye uddannelseslandskab frem mod 2030, jf. mandatet fra Danske Regioners bestyrelse.

Bilag

1. Danske Regioners position ift. ny ungdomsuddannelse.pdf (1735299 - EMN-2024-00246)
2. Brev til børne- og undervisningsminister ang. uddannelsesreform (1736494 - EMN-2024-00005)

4 (Offentlig) Drøftelse med Allan Kortnum om epX

Pia Mulvad Reksten
EMN-2024-00926

Resumé

Allan Kortnum, formand for Lederforeningen i Danske Erhvervsskoler og -Gymnasier (DEG), er inviteret til at deltage i en temadrøftelse om regeringens reform af ungdomsuddannelser og forslag til en ny gymnasieuddannelse – epX.

Erhvervsskolerne ser ud til at få en stor rolle ift. epX – ligesom det forventes at regionerne får en stor opgave med at sikre god uddannelsesdækning og distribution af den nye ungdomsuddannelse. Børne- og undervisningsministeren lægger op til, at arbejdet med at forberede institutionslandskabet til 2030 til den nye ungdomsuddannelse går i gang lige efter, at de politiske aftaler er landet. Både i forberedelserne og efter 2030 vil DEG og deres medlemmer være vigtige samarbejdspartnere for regionerne. Derfor er det interessant at have en tidlig dialog med dem om potentialer og udfordringer ved reformen.

Indstilling

Det indstilles,

at udvalget orienterer sig i baggrundsmaterialet for drøftelserne med Allan Kortnum.

Sagsfremstilling

Formålet med mødet med Allan Kortnum er at drøfte:

- Hvilke potentialer og udfordringer kan der være i reformudspillet 'Flere i gymnasiet'?
- Hvordan kan uddannelsesaktører samarbejde om at forberede uddannelseslandskabet til 2030?
- Hvad skal der til for at skabe de bedst mulige faglige og sociale miljøer på epX, og hvad kan campus-samarbejder bidrage med?
- Hvordan understøtter vi bedst muligt overgange fra ungdomsuddannelser til erhvervsuddannelserne, erhvervsakademiuddannelser og professionsbacheloruddannelser?

Udover at være formand for DEG, er Allan Kortnum direktør for Herningsholm Erhvervsskole & Gymnasier.

DEG's holdning til epX

DEG er overordnet positiv overfor den nye epx-uddannelse. Epx er et godt alternativ til eksisterende ungdomsuddannelser med fokus på erhvervsrettet og praktisk undervisning. DEG finder det afgørende, at udbuddet af ungdomsuddannelser bevarer en mangfoldighed, der imødekommer de forskelligartede behov og ambitioner hos alle unge i Danmark, så ingen unge falder mellem to stole.

Det er desuden vigtigt at bygge videre på eksisterende succeser, herunder de nuværende uddannelser som HTX og erhvervsuddannelserne.

Det er ikke en mærkesag for DEG, hverken at få et højere eller et lavere adgangskrav til gymnasiet. Fokus er på indholdet af epx, og om der skal ske noget med fagrækken og niveauerne på htx, hhx og stx.

En række andre organisationer og partier har også udtrykt holdninger til epx mv. Se bilag for et overblik.

Økonomi

Ingen bemærkninger

Sekretariatets bemærkninger

Ingen bemærkninger

Kommunikation

Ingen bemærkninger

Beslutninger:

URE 22-11-2024

Formanden bød velkommen til gæsterne fra DEG, hvorefter Allan Kortnum holdt et indlæg om muligheder, potentialer og udfordringer i relation til en kommende exp. Han tog udgangspunkt i, at der er behov for forandringer, da de unge ikke får et godt nok tilbud i dag. Han kom bl.a. ind på nye undervisningsformer, herunder reel praksisfaglighed, lærerkompetencer, prøveformer, mulighederne for en bæredygtig økonomi og evt. nye bestyrelseskonstruktioner.

Han gjorde også opmærksom på, at der skal "passes på" erhvervsuddannelserne og de unge, der ønsker at gå direkte på en erhvervsuddannelse. En særlig problematik er de kommende overgangsår,

hvor færre vil søge om optagelse på en erhvervsuddannelse, fordi de tager en 2-3 årig uddannelse på exp'en, inden de evt. søger om optagelse på en erhvervsuddannelse. Også konsekvenserne og mulighederne for de voksne, der hidtil har søgt hf og voksenuddannelser, skal overvejes. Samtidig skal der sikres en stærkere praksisfaglighed og erhvervs- og uddannelsesvejledning i folkeskolen.

Det var hans klare vurdering, at der ikke er brug for en "one-size-fits-all-model". Fx kan der være en model i storbyen, en anden i en mellemstor provinsby som Herning (bymodel), og mindre steder kan der opereres med en "egnsmodel".

Udvalget tilsluttede sig mange af Allan Kortnums pointer og fremhævede desuden emner som vigtigheden af at kommunikere til de unge, at ingen døre lukker sig, når man vælger en epk, betydningen af faglighed og kvalitet, talentudvikling samt dannelses- og demokratispekter, at epk måske kan være med til at dæmme op for det kønnede uddannelsesvalg, og at campusløsninger kan gøre det nemmere for en ung at vælge om.

I dialogen var der en opmærksomhed fra både Allan Kortnum og udvalget på, at der kan opstå udfordringer og konflikter mellem institutioner, og at regionerne med ansvaret for regional uddannelsesdækning kan bidrage som en koordinerende aktør, der har et overblik også på tværs af kommunegrænser. Regionerne spiller også en vigtig rolle ift. transport til uddannelserne.

Allan Kortnums slides sendes ud med referatet.

Bilag

1. Organisationers og partiers holdning til regeringens udspil 'Flere i gymnasiet'.pdf (1735305 - EMN-2024-00246)

5 (Offentlig) Regionernes overtagelse af kapacitetsfastsættelse på de gymnasiale uddannelser

Michael Koch-Larsen
EMN-2024-00926

Resumé

Regionerne overtager det fulde ansvar for at fastsætte elevkapaciteten på de gymnasiale uddannelser fra skoleåret 2026/27. Det sker efter en overgangsperiode på tre år, hvor børne- og undervisningsministeren har haft ansvaret. Forberedelsen af overdragelsen er i gang.

Indstilling

Det indstilles,
at udvalget tager orienteringen til efterretning.

Sagsfremstilling

Den daværende regering indgik i 2021 en aftale om Den Koordinerede Tilmelding. Som en del af aftalen fik regionerne det fortsatte ansvar for at fordele elever til de gymnasiale uddannelser, godkende profilgymnasier, forrangsvurdere mv. Endvidere aftaltes det, at opgaven med at fastsætte kapaciteten for de offentlige gymnasiale institutioner overgår til regionerne efter en treårig implementeringsperiode (2022-2025). Dvs. at regionerne skal fastsætte uddannelsesinstitutionernes størrelser fra optaget til skoleåret 2026/27.

Forberedelse af regionernes overtagelse af opgaven er påbegyndt. Børne- og Undervisningsministeriet har igangsat et overdragelsesprojekt med styregruppe, referencegruppe og arbejdsgrupper. Repræsentanter for regionerne og Danske Regioner er direkte involveret i grupperne.

Projektets hovedopgaver er

- at udarbejde en ny proces for at fastsætte kapaciteter,
- at afklare ansvarsfordeling og opgavefordeling efter overdragelsen,
- at udarbejde ny(e) bekendtgørelse(r), og
- at afklare ansvarsfordeling ift. kommunikation om elevfordelingsmodellen til ansøgere og forældre.

Der forventes altså ændringer på bekendtgørelsesniveau, som ministeren kan beslutte, men ikke i lovgivningen.

På længere sigt forventes det, at regionernes elevfordelingsopgave og kapacitetsfastsættelse også vil rumme den nye gymnasiale ungdomsuddannelse epx og vil påvirkes af den reform. I forbindelse med epx vil der blive åbnet for ændringer i lovgivningen, som også kan få virkning for de øvrige uddannelser, fx ift. at imødekomme regionernes ønske om at ændre fra transporttid til transportafstand og se på, om der skal indføres ventelister, så der sikres lige og fair behandling af ansøgere til ledige pladser. I epx-reformen er der desuden lagt op til at samle alle gymnasiale ungdomsuddannelser i én samlet institutionslov.

Når overdragelsen til regionerne er fuldt implementeret, vil ansvarsfordelingen være således:

Regionernes ansvar

- Fastsætte kapaciteter for de offentlige gymnasiale institutioner på afdelingsniveau (for 2-3 år ad gangen).
- Indstille til BUVM, ved ønske om at fravige minimumskapacitet.
- Kommunikation til ansøgere og forældre om elevfordeling.
- Fortsat varetage nuværende opgaver (fx forrangsvurdering, fordeling af ufordelte ansøgere, omvælgere og eftertilmeldere).

Børne- og Undervisningsministeriets ansvar

- Fastsætte en øvre kapacitet på landsplan baseret på forventningen om antal elever samlet set og fordele kapaciteten på regionsniveau.
- Træffe afgørelse om fravigelser af minimumskapacitet på afdelinger, efter indstilling fra regionerne.
- Udvikling og drift af den centrale digitale fordelingsmekanisme.

Overdragelsesprojektet forventes afsluttet juni 2025, inden regionernes opgave i forhold til at udmelde kapaciteter for 2026/27 går i gang. Dvs. at regionerne formelt overtager ansvaret fra 2025.

Økonomi

Ingen bemærkninger

Sekretariatets bemærkninger

Ingen bemærkninger

Kommunikation

Ingen bemærkninger

Beslutninger:

URE 22-11-2024

Pia Mulvad Reksten orienterede kort om det igangværende samarbejde mellem Børne- og Undervisningsministeriet og alle fem regioner, der skal gøre regionerne i stand til at overtage opgaven med kapacitetsfastsættelse på de gymnasiale uddannelser. Der er ikke lagt op til større lovændringer, men tilpasning af bekendtgørelser.

Udvalget tog orienteringen til efterretning.

Bilag

6 (Fortrolig)

EMN-2023-01162

7 (Offentlig) EU-Kommissionens politiske pejlemærker for 2024-2029

Asger Andreasen
EMN-2024-00882

Resumé

EU-Kommissionens formand, Ursula von der Leyen, er kommet med sine politiske prioriteter for perioden 2024-2029. Disse bygger blandt andet på konkrete anbefalinger fra to rapporter, hhv. Draghi- og Letta-rapporten.

De overordnede tendenser og pejlemærker handler om at styrke EU's innovationskraft bl.a. gennem øgede investeringer i grønne og digitale løsninger, sociale omstillinger, sikkerhed og selvforsyning.

Indstilling

Det indstilles,
at udvalget tager orienteringen til efterretning.

Sagsfremstilling

Ursula von der Leyens tidlige udmeldinger angående 2024-2029

Ursula von der Leyen præsenterede den 18. juli 2024 EU-Kommissionens politiske pejlemærker for 2024-2029. Det overordnede politiske mål for perioden er at sikre velstand, retfærdighed og EU's konkurrenceevne. For at lykkes skal EU gøres hurtigere, simplere, være mere i kontakt med dets borgere og virksomheder og prioritere konkrete fokusområder.

Overordnet set vil von der Leyen og EU-Kommissionen have fokus på at forenkle EU-regler og mindske administrative byrder; at forberede Unionen til fremtiden gennem reformer og at holde EU på sporet blandt andet i forhold til den europæiske grønne pagt.

EU-Kommissionen vil opskalere investeringer. Det skal gælde både offentlige og private investeringer. Begrundelsen er, at de nødvendige grønne, digitale og sociale omstillinger kræver finansiering for at implementere allerede vedtagne politikker, herunder den europæiske grønne pagt. Investeringer skal generelt være mere målrettede og fokusere på udvalgte sektorer. Ligeledes efterstræber von der Leyen, at europæiske produkter skal være de foretrukne for offentlige myndigheders indkøb indenfor kritiske sektorer. Derfor vil udbudsdirektivet blive revideret i den kommende periode.

EU-Kommissionen vil opprioritere forskning og innovation. Forskning, viden og europæiske innovationer skal kunne bevæge sig frit på tværs af EU's grænser, på samme måde som det i dag er tilfældet for varer, personer, kapital og tjenesteydelser. Desuden vil man gøre det lettere at drive og opskalere virksomheder i EU samt mindske deres administrative byrder. Det skal sikre, at virksomheder bliver i EU.

Von der Leyen vil øge fokus på sikkerhed på en lang række områder fra forsvar til energisikkerhed og vandmodstandsdygtighed. For at gøre EU mere sikkert er målet for EU-Kommissionen at investere mere, udnytte midler bedre og investere som en samlet Union. Sikkerhedsaspekter vil være afspejlet og blive tænkt ind i alle EU-Kommissionens politikker.

Pejlemærkerne for det sociale Europa indebærer at sikre gode arbejdsvilkår og fair lønninger samt at implementere arbejdstageres '*right to disconnect*'. Det sidste handler forenklet sagt om, at hjemmearbejde er blevet mere udbredt, og at det derfor også er blevet nødvendigt med regler for retten til at være offline, dvs. slukke for mobilen og computeren, når man ikke er på arbejde. Ligeledes vil Kommissionen have fokus på det mentale helbred og undersøge de bredere konsekvenser af sociale medier. Desuden skal der arbejdes for overkommelige boligpriser for EU's borgere.

De europæiske demokratier og værdier skal beskyttes og opretholdes. Misinformationer og online-indblanding fra tredjeparter skal modarbejdes. Retsstatsprincippet skal fastholdes, og EU-finansiering til medlemslandene skal være bundet op på, at de lever op til EU's værdier. Derudover skal samhørighedspolitikken styrkes, og det skal sikres, at EU's regioner stadig er centrale enheder i EU-samarbejdet. I den forbindelse vil Kommissionen gøre mere for at adressere udfordringer i områder i EU, som er truet af affolkning.

Letta- og Draghi-rapporterne

Begge rapporter er udarbejdet på opfordring fra EU-Kommissionen og indeholder konkrete og ambitiøse mål for fremtidens EU-politikker. De er opkaldt efter deres forfattere, hhv. Enrico Letta og Mario Draghi, som begge er tidligere premierministre i Italien. Draghi har desuden også været formand for den Europæiske Centralbank.

De to rapporter danner en væsentlig del af fundamentet og forståelsen for von der Leyens politiske prioriteringer for 2024-2029.

Letta-rapporten fokuserer på styrkelsen af EU's indre marked 30 år efter dets oprettelse. Rapportens anbefalinger inkluderer bl.a. fri bevægelighed forskning, innovation og uddannelse. Desuden fremhæver Letta *retten til at blive*, som indebærer, at det indre marked bør tilgodeses og være til gavn for

alle EU's borgere, også dem der fortsat bor i de områder af EU, som er i risiko for affolkning.

Draghi-rapporten koncentrerer sig om, hvordan EU's konkurrenceevne sikres og øges i fremtiden. Rapporten fremhæver tre elementer som forudsætninger for, at EU's konkurrenceevne kan øges, nemlig (1) lukning af innovationskløften ift. USA og Kina, (2) en fælles plan for reduktion af drivhusgasser og øget konkurrenceevne, og (3) øget sikkerhed og reducere af EU's afhængighed af energi mm. fra tredjelande.

Økonomi

Ingen bemærkninger

Sekretariatets bemærkninger

EU-Kommissionen vil normalt have et arbejdsprogram for det kommende år klar på nuværende tidspunkt. Hvert femte år er det dog anderledes, fordi de nye kommissærer først skal godkendes af Europa-Parlamentet, inden de kan være med til at beslutte EU-Kommissionens kommende arbejdsprogram. Derfor er der indtil videre kun de politiske udmeldinger fra Kommissionsformand, Ursula von der Leyen, som udvalget kan forholde sig til.

Når den nye EU-Kommission kommer med sit arbejdsprogram for 2025, vil udvalget, ligesom tidligere, få forelagt de emner og initiativer, sekretariatet vurderer, er de væsentligste set ud fra et dansk regionalt synspunkt.

Kommunikation

Ingen bemærkninger

Beslutninger:

URE 22-11-2024

Karsten Uno Petersen orienterede om, at Regionsudvalget dagen inden udvalgsrådet havde godkendt den udtalelse om Interreg-programmer i den nye EU-budgetperiode, som han var ordfører på. Vedtagelsen var enstemmig, ligesom der var opbakning fra Europa-Parlamentets repræsentant på mødet. Karsten Uno Petersen fremhævede herefter vigtige aspekter af de politiske pejlemærker, som Ursula von der Leyen har præsenteret. Der er fokus på borgerne og på den europæiske konkurrenceevne. Der vil nu blive udformet et egentligt arbejdsprogram for den nye EU-Kommission, som udvalget vil få

præsenteret de vigtigste sager fra. Udvalget pegede på, at der fortsat bør være fokus på grøn omstilling og indkøbsreglerne. Asger Andreasen orienterede i den forbindelse om, at den danske regering på ny opretter et EU-implementeringsudvalg, som skal sikre en hensigtsmæssig implementering af EU-lovgivning i Danmark. I den forbindelse vil Danske Regioner spille ind med eksempler på, hvilke ændringer af EU-udbudsreglerne, der er brug for. Karsten Uno Petersen pointerede, at der udestår svære forhandlinger om budgettet for den kommende 7-årige budgetperiode. Der har eksempelvis været forlydender om, at midlerne på forskellige områder skal lægges sammen og overlades til nationalstaternes disposition. Dette er ikke nogen hensigtsmæssig model set fra et lokalt og regionalt synspunkt. Asger Andreasen orienterede desuden om et møde, som Danske Regioners formandskab har haft med europaminister Marie Bjerre den 7. november – dvs. inden aftalen om sundhedsreformen blev lukket. På mødet havde formandskabet bl.a. understreget sundhedsreformens konsekvenser for regionerne, herunder de vigtige opgaver, som ligger uden for sundhedsområdet. Vigtigheden af fortsat at kunne samarbejde grænseoverskridende og hjemtage EU-midler blev også fremhævet. Udvalget tog orienteringerne til efterretning.

Bilag

1. Political Guidelines 2024-2029_EN (1736924 - EMN-2024-00882)

8 (Offentlig) Gensidig orientering

Bodil Egelund Christensen
EMN-2024-00005

Resumé

Under dette punkt lægges der op til videndeling om aktuelle emner.

Indstilling

Det indstilles,
at udvalget tager orienteringerne til efterretning.

Sagsfremstilling

a. Ny national cykelstrategi

Regeringen har igangsat et arbejde med en ny cykelstrategi, som skal være færdigt medio 2025. Som en del af arbejdet er Danske Regioner inviteret til at deltage i tre arbejdsgrupper vedr.:

1. Kombinationsrejser
2. Børn og unge
3. Hverdagscykling

Danske Regioner er repræsenteret i hver af arbejdsgrupperne med en repræsentant fra regionerne.

Danske Regioner afleverede i foråret et indspil til cykelstrategien, hvor det bl.a. blev påpeget, at en ny national cykelstrategi bør være en langsigtet strategi med klare mål samt gå på tværs af ministerielle ressortområder. Pba. af et møde mellem det statslige cykelråd og Vejdirektoratet den 19. september 2024 samt en workshop på den nationale cykelkonference den 26. september 2024 er der opstået en bekymring for, at strategien blot er tiltænkt som udmøntningsgrundlag for midler fra cykelpuljen, og ikke en egentlig strategi med klare målsætninger. Af den grund sendte Cykelrådet den 2. oktober 2024 et brev til Folketingets Transportudvalg, hvor denne bekymring adresseres. Danske Regioner er medunderskriver, og brevet er vedlagt som bilag.

Danske Regioner følger op på arbejdet i de tre arbejdsgrupper, og vil fortsat arbejde for, at strategien bliver en mere langsigtet plan med klare målsætninger.

b. Samkørsel

Danske Regioner, Trafikselskaberne i Danmark og Landdistrikternes Fællesråd har i en fælles henvendelse til transportministeren efterspurgt, der sættes fokus på samkørsel, og at der – i lighed med frivillighedsbusser og bus på bestilling – etableres en pulje til at udbrede mulighederne for samkørsel i landdistrikterne.

I svarbrevet fra transportministeren anføres, at: ”Med den nuværende lovgivning er det ikke muligt for trafikselskaber at indkøbe og udbyde pladser i privatbiler til brug for samkørsel som del af den kollektive transport. Der vil således skulle en lovændring til, hvis vi skal gå videre ad den vej. Det betyder også, at løsningen ikke vil kunne gælde her og nu.”

Transportministeren vælger at betone hvad trafikselskaberne i dag ikke kan, og ikke hvilke muligheder kommuner og regioner har. Ministeren vil afvente ekspertudvalgets anbefalinger og anfører, at ekspertudvalget kan ”se et potentiale i at inddrage samkørsel i blandt andet landdistrikter, i den kollektive mobilitet, så jeg forventer, at der fra udvalgets side vil blive arbejdet videre med denne løsning.”

c. Ungeløftet

Udvalget har tidligere drøftet udfordringer og muligheder i relation til de ca. 43.000 unge i alderen 15-24 år, som hverken er i uddannelse eller beskæftigelse. Regeringen (S, V og M), SF, KF og RV har indgået en [aftale om et ungeløft](#) og vil afsætte 1,3 mia. kr. frem mod 2035 til indsatser, der tager højde for hele den unges situation på tværs af bl.a. beskæftigelse, sundhed og psykiatri, herunder:

- Markant styrkelse af indsats til unge med psykiske lidelser
- Flere unge skal med
- Kapitalindsatser i Den Sociale Investeringsfond
- Styrket indsats for kriminalitetstruede unge
- Meningsfulde fællesskaber
- Styrket indsats for unge med handicap
- Støtte til inddragelse af unge i Ungeløftet
- Flere unge skal have mulighed for at komme på højskole
- Højere tilskud til frie fagskoler
- Større kendskab til EGU på deltid

d. Regionernes budgetter for 2025

Midt i september måned havde alle regioner indgået forlig om budgettet for 2025. På det regionale udviklingsområde er kun få områder blevet opprioriteret ift. budget 2024, fordi regionerne i 2025 er blevet pålagt en administrativ besparelse på 8 mio. kr. og en negativ midtvejsregulering af bloktilskuddet på 3 mio. kr. i 2024.

	Opprioriterede områder
Region Nordjylland	Uddannelse og kultur
Region Midtjylland	Kultur som sundhedsfremme
Region Syddanmark	Miljøområdet
Region Sjælland	Klima
Region Hovedstaden	Jordforurening, brugte byggematerialer og kollektiv trafik

Økonomi

Ingen bemærkninger

Sekretariatets bemærkninger

Ingen bemærkninger

Kommunikation

Ingen bemærkninger

Beslutninger:

URE 22-11-2024

Udvalget tog orienteringerne til efterretning.

Bilag

1. Brev fra Cykelrådet (1735078 - EMN-2024-00005)

9 (Offentlig) Næste møde og eventuelt

Bodil Egelund Christensen
EMN-2024-00005

Resumé

Næste møde i Udvalget for regional udvikling og EU holdes i Regionernes Hus torsdag den 30. januar 2025 kl. 10.00-14.00.

Indstilling

Det indstilles,
at udvalget tager orienteringen til efterretning.

Sagsfremstilling

-

Økonomi

Ingen bemærkninger

Sekretariatets bemærkninger

Ingen bemærkninger

Kommunikation

Ingen bemærkninger

Beslutninger:

URE 22-11-2024

Formanden gjorde opmærksom på, at der ikke er flere møder i 2024, og at næste møde afholdes den 30. januar 2025 i Regionernes Hus.

Han oplyste endvidere, at sekretariatet er i gang med at undersøge, om udvalgsrådet i september 2025 kan afholdes i tilknytning til EURO-SKILLS, hvor 600 unge fra hele Europa kæmper om 'europamesterskabet' inden for 38 forskellige fag. Det vil i givet fald betyde, at mødet rykkes fra den planlagte

dato (4. september 2025) til den 11. eller 12. september - og flyttes til
Herning.
Udvalget tager orienteringerne til efterretning.

Bilag